

Изворни научни
чланак

Др Шефика Алибабић, Мр Кристинка Овесни
Филозофски факултет, Београд

Управљање професионалним развојем наставника¹

Резиме: Компаративна анализа образовних система, посебно оних у транзицији, резултира налазом да је наставник један од најважнијих, збого пресудних фактора успешног реформисања, иновирања, унапређивања система образовања. Научно-стручна расправа о наставнику (припремање, усавршавање, улоге, компетенције...) у живи је интересовања бројних међународних и националних скупова. Извештаји збого свих испитивања и закључци расправа на ову тему наглашавају значај планског, систематског, континуираног и "системски уређеног" развоја професионалних компетенција наставника за успешно остваривање образовне концепције (шлева) и сваког реформског подухвата. Стога је професионално усавршавање или in-servis образовање наставника неопходно системски решени и њиме компетенцијоно управљани.

Прејорука Међународне комисије о образовању за XXI век "Добро образовање захтева доброг наставника", иако на први поглед врло једносавна, оствари је научно и стручно инспиративно утицајна, јер импликације садржи ишћања - ишћа се подразумева под појмом добар наставник, како такав постоји и како такав остварује. На нека од ових ишћања, или можда пошћивања, покушали смо одговорити у овом иекстиу промишљајући професионализацију наставе и наставника, in-servis образовање наставника, нивое и моделе управљања in-servisом, факторе подршке ефикасном управљању професионалним усавршавањем наставника.

Кључне речи: доживотно образовање наставника, професионални развој, in-servis образовање, управљање ИНСЕТ-ом.

1) Елаборацију феномена управљања професионалним развојем смо засновали на резултатима компаративне анализе извештаја о in-servis образовању наставника у европским земљама (ATEE, 1997; Fernandez, 1996; Savova, 1996; Buchberger и др, 2000; Razdovšek-Pučko, 2002), као и на постулатима андрагошких концепција и теорије менаџмента.

- Деспотовић, М. (2000), *Изра појереба*, Београд, Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.
- *Encyclopaedia Britannica*, (1997), London, Macmillan Publishers Ltd.
- Fernandes, J. A. (1996), *Education and Teachers in Western Europe*, Warsawa, UNESCO.
- Хавелка, Н. (1998), Прилог развијању концепције улоге наставника и улоге ученика у основној школи, Зборник: *Наша основна школа будућности*, Београд, Заједница учитељских факултета Србије.
- Ismat, A. H. (1992), *Professionalizing Teaching: Is There a Role for Professional Development Schools?*, ERIC Digest, No. 073, ED347153, ERIC Clearinghouse on Teacher Education, Washington DC.
- Кулић, Р., Деспотовић, М. (2001), *Увод у андрагогију*, Београд, Свет књиге.
- Машић, Б. (2001), *Српскојугословенски менаџмент*, Београд, Универзитет БК.
- Plohman, P. (1994), *Teaching... A Multi-faceted Profession*, Teaching Today for Tomorrow, No.2 (Spring)
- Раздевшек-Пучко, Ц. (2002), *Компаративне снаге и слабости образовања наставника у Словенији*, (Интерни материјал са семинара о курикуларном образовању наставника одржаном на Учитељском факултету у Београду)
- Sander, T. (2001), *Conceptual Framework for Establishing a Continuous Programme of In-service Education for VET and Cvet Teachers in Montenegro* (Интерни материјал)
- Savova, J. (1996), *Education and Teachers in Central and Eastern European Countries*, Warsawa, UNESCO.
- Савићевић, Д. (2000), *Пути ка друштву учења*, Београд, Просветни преглед и ДП "Ђуро Салај".
- Senge, P. (1990), *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning organisation*, New York, Doubleday.
- Шпорер, Ж. (1989), Елементи професије, у: Шушић, Б., и Маричић, С., (приредили), *Инијергисциплинарности и инјерпрофесионалности*, Загреб, Scientia Yugoslavica.
- Zinn, L. M. (1990), Identifying Your Philosophical Orientation, In: Galbraith, M. W., (ed.), *Adult Learning Methods: a guide for effective instruction*, Malabar Krieger.

Summary

Comparative analysis of educational systems, particularly those in transition, has the result that a teacher is one of the most important and key factors of successful reforming, innovating and improving the system of education. Scientific-professional discussion about a teacher (preparation, improving, roles, competences...) is in the centre of interest of many international and domestic meetings. Reports on almost all researches and conclusions of discussions stress the importance of planned, systematic, continuous and "systematically ordered" development of professional competences of a teacher for successful realisation of educational conception (aims) and every reform action. This is why it is necessary to find systematic solution for in-service and find ways to manage it completely.

Recommendation of International Commission of Education for 21st century "Good education demands a good teacher", although it is very simple at a first glance, it is in fact scientifically and professionally inspirationally interrogative, because it is consisted of questions implicate, such as: What really the term a good teacher means; Which is the way for becoming a good teacher and How can one remain a good one? We tried to give replies on some of these questions, contemplating on professionalism of teaching and teachers, about in-service of teachers, levels and models of managing in-service, about factors of support efficient managing of in-service.

Key words: life-long education of teachers, professional development, in-service, managing INSET.